

СИТУАЦІЙНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ (кейс-метод від англ. case-study)

заснований на опрацюванні студентами й учнями реальної життєвої ситуації. Був вперше застосований під час викладання управлінських дисциплін у Гарвардській бізнес-школі на початку ХХ ст. Під терміном «ситуація» або «кейс» в даному випадку розуміється стислий письмовий опис, що подає деталі ситуації та ілюструє їх суперечливість, розмитість, неясність, щоб дати учням, студентам можливість висувати аргументи і дискутувати. Він не лише відображає проблему, але водночас й актуалізує певний комплекс знань, умінь, навичок, необхідних для її розв'язання.

Такий опис попередньо готують на основі реальної ситуації, наприклад у фірмі, окремому її підрозділі з конкретною інформацією щодо місії фірми, її фінансового стану, становища на ринку, конкурентного середовища тощо.

Першим етапом реалізації методу на занятті є ознайомлення тих, хто навчаються, з описом ситуації («кейсом»). Далі відбувається аналіз цього опису учнями чи студентами. В залежності від типу ситуації і дидактичних завдань це може бути: *проблемний аналіз*, тобто аналіз проблемного поля ситуації, умов її протікання та її наслідків; *системний* (дескриптивний) *аналіз* того, як на підставі наявної структури формуються її нові функції; *конструктивний*, коли аналізується, як на підставі наявних функцій створюється нова структура; *праксеологічний*, тобто аналіз шляхів оптимізації діяльності людей чи структури, алгоритмізація і моделювання діяльності; *прогностичний* аналіз, який задає майбутній стан проблеми і допомагає визначити способи його досягнення. На наступному етапі студенти чи учні збирають відповідні дані, встановлюють точний «діагноз» ситуації й/або формують прогноз її розвитку та обирають найкраще рішення з огляду на прийняті критерії оцінки. Ситуаційний метод виступає каталізатором, що прискорює процес навчання на власному досвіді.

Використовують різні типи кейсів-ситуацій, які можна класифікувати: 1) за обсягом - розрізняють класичний опис ситуації (5-10 сторінок тексту), великі кейси (10-15 сторінок та додатками) і міні-кейси (обсягом 1-2 сторінки, які переважно використовуються у навчанні учнів старших класів, наприклад у правознавстві, громадянській освіті або економічній географії); 2) за галуззю знань розрізняють,

наприклад ситуації з маркетингу, організації, управління, права, інформатики тощо; 3) за характером завдань, які треба розв'язати, можуть бути діагностичні і прогностичні кейси, однодисциплінарні та міждисциплінарні інтегровані кейси; 4) за рівнем пізнавальної діяльності студентів, учнів, який передбачає ситуація в процесі її розв'язання, їх можна поділити на творчі і репродуктивні (виконавчі).

У дидактиці сформульовані певні вимоги щодо написання ситуації: її елементів та способу їх викладу та зв'язку. Методика розв'язання ситуації передбачає застосування інтерактивних методів: роботи в малих групах, різних типів дискусій, ділових, організаційних, рольових ігор та імітацій. Застосування ситуаційного методу повинно бути методично, інформаційно, організаційно і педагогічно обґрунтованим і забезпеченим. Необхідними є чітке планування, діагностика й експертна оцінка тих навчальних дисциплін, предметів, їх розділів і тем, де застосування кейс-методу дає найбільший ефект.

О.І.Пошетун